

Asia: VN/16344/2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen

Lausunnonantajan lausunto

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset luotonantajille

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden/kuluttajien asemaan

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset yritysrahoitukseen

-

Onko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä muita kuin arviomuistiossa käsiteltyjä vaikutuksia?

-

Millaisia vaikutuksia olisi eduskunnan lausumassa edellytetyllä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Demla ry:n lausunto maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä koskevasta mietinnöstä

Oikeuspoliittinen yhdistys - Rättspolitiska föreningen - Demla ry kiittää mahdollisuudesta lausua maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä koskevasta mietinnöstä. Lausuntonaan yhdistys lausuu seuraavaa erityisesti kuluttaja-asemassa olevien henkilöiden maksuhäiriömerkintöjen osalta:

Arviomuistiossa tuodaan osuvasti esille maksuhäiriömerkintöjen käyttäminen luotonantajien riskiarvioinnissa arvioitaessa epävarman takaisinmaksun viitettä ja potentiaalisen asiakkaan maksukäyttäytymistietoja. Lainsäätäjä on viimeisimmän vuosikymmenen aikana pyrkinyt puuttumaan kotitalouksien kasvavaan velkaantumiseen kohdistamalla velkaantumisen moitittavuutta voimakkaammin myös luotonantajan puolelle, esimerkiksi edellyttämällä luotonantajaa arvioimaan kuluttajan kuluttajaluottokelpoisuutta (kuluttajansuojalaki 7 luku 14 §, lainmuutos 207/2013). Luotonantajan vastuuta velkaantumisesta on korostettu myös yksityishenkilön velkajärjestelystä säädetyn lain muutossäännöksessä 1123/2014, jossa velkajärjestelyn yleisten esteiden 7 kohtaa muutettiin osaltaan lisäämällä velallisen piittaamatonta ja vastuutonta velkaantumista koskevaan kokonaisarvioon myös luotonantajien vastuullinen toimiminen. Lakimuutoksen esitöissä (HE 83/2014 vp, s. 27) on tuotu esiin tavoite ”oikeudenmukaiseen riskinjakoon velallisen ja velkojan välillä nykyisessä luottoyhteiskunnassa, kun arvioidaan velallisen velkaantumisen moitittavuutta ja mahdollisuutta päästä velkajärjestelyyn.”

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry (Demla) pitää tärkeänä tavoitteena, että luotonantajalla on mahdollisuus arvioida velkaantumisen riskiä, jotta se pystyy kantamaan lainsäätäjän velallisen velkaantumisen moitittavuutta koskevassa riskinjoossa sille asetetun vastuun. Kuitenkin esimerkiksi edellä selostetun kuluttajansuojalain kohdalla lainsäätäjä on huomauttanut luottokelpoisuuden arvioinnissa luotonantajan selvittämismääräyksen kohdistuvan maksuhäiriömerkinnän ohella myös muihin lähteisiin kuluttajan taloudellisesta asemasta ja luoton takaisinmaksukyvyistä (HE 78/2012 vp, s. 11).

Tässä suhteessa Demla suhtautuu positiivisesti arviomuistiossa esitettyihin näkökulmiin maksuhäiriömerkintöjen säilytysajan lyhentämisestä. Demla kiinnittää erityisesti huomiota arviomuistion kohtaan 4.4. maksuhäiriömerkintöjen vaikutuksesta luotonannon ohella myös muuhun toimintaan. Muistiossa selostetulla tavalla maksuhäiriömerkintä on omiaan vaikeuttamaan kuluttaja-asemassa olevan yksilön elämää monen nyky-yhteiskunnassa perustarpeena pidettävän seikan, kuten asunnon vuokraamisen, matkapuhelinliittymän tai sähkösopimuksen osalta. Reaalisten rajoitteiden vuoksi maksuhäiriömerkinnän saaneen henkilön voidaan epätoivoisessa tilanteessa odottaa joutuvan helpommin myös hyväksikäytön kohteeksi esimerkiksi asuntomarkkinoilla tai valitettavasti jopa aiheuttavan myös muille merkintöjä suostutelllessaan näitä ottamaan puolestaan sopimusvastuita. Tässä suhteessa Demla pitää huolestuttavana, mikäli tyyppillisesti muutoinkin haavoittuvassa asemassa olevat yksilöt, kuten vaikkapa nuoret aikuiset kasvavat ylivelkaantuneiden ja maksuhäiriömerkintäisten ryhmänä.

Demla evästääkin Oikeusministeriötä tarkastelemaan kohdassa 3 selostettua maksuhäiriömerkinnän uusimisriskiä osaltaan myös kohdan 4.4. vaikutusten kautta sen osalta millaisia vaikutuksia maksuhäiriömerkinnällä on myös luonnollisen henkilön syrjäytymiseen ja ongelmien kasaantumiseen.

Arviomuistiossa tuodaan myös sivulla 3 esille luottotietolain esitöiden (HE 241/2006 vp, s. 40) maksuhäiriömerkintöjen ja sitä koskevan lainsäädännön preventiivinen vaikutus, jolla tuetaan yleistä maksumoraalia. Demla kuitenkin pitää edellä esitetyt seikat huomioiden kohtuullisena

uudelleenarvioida maksuhäiriötä koskevan tiedon poistamista, kun velallinen on esimerkiksi saanut velan suoritettua velkojan kanssa sovitun maksuohjelman kautta. Lisäksi yhdistys kannustaa lainvalmistelijoita tarkastelemaan sitä, mitä voitaisiin tehdä niille yksityishenkilöiden veloille, joita ei realistisesti arvioiden voida olettaa koskaan maksettavan pois: esimerkiksi voitaisiin arvioida henkilökohtaisen konkurssin soveltuvuutta ongelman ratkaisukeinoksi.

Demla ry:n puolesta

Virve Valtonen

puheenjohtaja

Valtonen Virve
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry